



# LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT

DEN HAAG - KONINGINNEGRACHT 26 - POSTREKENING 412285

R A P P O R T N O. 32.

Onderzoek naar den kostprijs van varkensvleesch.

Dit onderzoek vond plaats met medewerking van een Commissie van Advies, bestaande uit de Heeren:

Ir. H.G.A. Leignes Bakhoven	te 's-Gravenhage.
M. van Berkol	" Maasland
Dr. J. Grashuis	" Hoogland
J. Homan	" Asson
Dr. Ir. P.C. Labouchere	" Utrecht
A.M.A. van Langeraad, veearts	" Peursum
Ir. Th.C.J.M. Rijssenbeck	" Arnhem

## DOEL.

Het berekenen van den kostprijs per kg. geslacht gewicht van varkens met een levend gewicht van:

I 125 kg                      II 140 kg

Bij de berekening kan worden uitgegaan van de veronderstelling dat voldoende krachtvoer beschikbaar is, waardoor de varkensstapol zich snel uitbreidt; er behoeft derhalve geen rekening te worden gehouden met de kosten van onderbezetting.

## METHODE.

De berekening langs zuiver empirischen weg was niet mogelijk wogons het ontbreken van afdoende boekhoudkundige gegevens over de kosten der varkensmesterij. Er bleef geen andere weg over dan de zg. synthetische methode, waarbij, uitgaande van de elementen, de gemiddelde kostprijs is opgebouwd. Bij deze methode is zoo-veel mogelijk gestoond op empirische gegevens. Voorts is gebruik gemaakt van schattingen van deskundigen.

## DE KOSTENELEMENTEN.

### 1. De biggenprijs.

De gemiddelde kosten van een big zijn berekend. (Bijlage I). Het bleek dat bij den huidige prijs van f. 2.25 per kg een marge bestaat die een zoodanig ondernemersloon beteekent dat hierin een flinke aanmoediging tot het biggen fokken is gelegen.

Er zijn twee berekeningen opgezet. Bij berekening A is uitgegaan van den officieelen biggenprijs. Daar deze uitoreerd kan veranderen is de invloed van een verandering van f. 1.- in den biggenprijs op den prijs per kg. geslacht gewicht berekend. Met behulp hiervan is op eenvoudige wijze bij elken biggenprijs de prijs per kg geslacht gewicht te becijferen.

Bij berekening B is uitgegaan van den in bijlage I berekendden kostprijs van de biggen bij een ondernemersloon van 30% (20% ondernemersloon + 10% fokkerspremie).

E.E.I.



2032 112

2. Stalling.

a. Voor 7 bedrijven uit Oost-Overijssel (boekjaar 1938/'39) vonden wij in rapporten van den accountantsdienst gemiddeld per varkenjaar (alle leeftijden) rond f.2.88.- voor kosten van stalling.

b. De heer van Langeraad gaat in zijn artikel "Over de geldelijke uitkomst der varkenmestrij" van December 1938 uit van een varkensstal voor maximaal 100 varkens, waarvan de kosten toentertijd op f. 3.000.- geraamd worden. De afschrijving werd gesteld op 3% en het onderhoud op 2% van de aanschaffingswaarde, terwijl als rentevoet 4% werd aangenomen. In het totaal bedragen de kosten dan per jaar:

afschrijving 3 x 30 = f. 90.-  
onderhoud 2 x 30 = " 60.-

rente  $\frac{4}{100} \times \frac{3000 + 90}{2} = " 61.80$   
f.211.80

Bij een gemiddelde normale bezetting van 80% der maximumcapaciteit dus aan stalkosten per varkenjaar  $\frac{10}{8} \times 2.12 = f. 2.65$

c. Dezelfde berekening toegepast voor een eenvoudige varkensstal te Wageningen, waarvan de bouwkosten in 1925 f. 3.600 bedroegen, levert een bedrag van f. 3.18 per varkenjaar.

d. Grashuis en van Vliet ("Doelmatige varkensvoeding") nemen als voorbeeld een varkensschuur met 10 hokken, elk geschikt voor 6 dieren. De bouwkosten bedragen (1933) f. 2.000.- De jaarlijksche kosten hiervan (rent, afschrijving, verzekering en onderhoud) beloopt dan 7% van f.2.000.- = f. 140.- Bovendien komen dan op  $\frac{140}{60} = f. 2.33$  per varken-jaar.

Als globaal gemiddelde lijkt f. 2.75 per varken-jaar aanvaardbaar (onder voor-oorlogsche omstandigheden). De totale kosten van de hokken zullen t.o.v. voor-oorlogsche jaren sterk zijn gestegen door de hogere materiaalkosten voor onderhoud en vernieuwing.

Aan de hand van ons ter beschikking staande gegevens bedraagt de wijzigingscoëfficiënt voor het bouwen van een varkensstal t.o.v. 1939 ongeveer 1.82. Daardoor worden de kosten voor stalling 1.82 x f.2.75 = f. 5.- per varken-jaar.

De mestperiode bedraagt 190 resp. 210 dagen. Tossamen mat de periode gelegen tusschen verkoop en weder aankoop wordt gerekend  $\frac{190}{360}$  resp.  $\frac{210}{360} \times f.5.-$

d.i. f.2.64.- resp. f.2.92.

(Een varken-jaar op 360 dagen gesteld, aangezien er tusschen verkoop en aankoop vrijwel steeds een paar dagen verloren gaan.)

3. Inventaris.

Hieronder vallen emmers, bezems, schoppen, mestrieken, kruiwagens, enz. Volgens een aantal gegevens van Selectiemestrijen en een particuliere stal zal hiervoor onder de huidige omstandigheden een bedrag van ± f. 0.75 per varken-jaar gerekend moeten worden.

4. Arbeidsloon.

Volgens de met behulp van tijdschrijvingen verkregen gegevens van de 7 bedrijven uit Oost-Overijssel werden in het boekjaar 1938/'39 voor gemiddeld 137 varkens 2.339 man-uren, 555,5 jongensuren en 2.954 vrouwen-uren arbeid verricht. Voor de omrekening tot man-uren zijn de verhoudingen ~~man-vrouw~~ 100 : 60 : 40 gebruikt. Volgens deze norm wordt het aantal man-uren per varken-jaar 31.6. Bij een uurloon van 50 cent voor vaste arbeiders wordt het arbeidsloon per varken-jaar f.15.80. In de berekening van den heer van Langeraad wordt uitgegaan van 2 man-uren per dag voor 30 varkens. Dat is  $\frac{365 \times 2}{30} = 24.3$  man-uren of f. 12.15 per varken-jaar.

Het gemiddelde bedraagt f. 13.97 of afgerond f.14.- per varken-jaar bij een normale bezetting.

B.B.H.

5. Strooisel en mest.

De kosten van het strooisel worden geacht te worden gecompenseerd door de waarde van de geproduceerde mest.

6. Veearts.

Bij de berekening in de rapporten 8 en 17 werd f. 0.50 voor de veeartskosten gerekend. Dit bedrag was gebaseerd op de heffing voor dekking van veeartskosten van de Onderlinge Varkensverzekering te Velp, terwijl ook volgens den heer van Langeraad in het algemeen een tarief van f. 0.50 per varken gold, ongeacht de levensduur.

Voor ruim 20.000 varkens op de selectiemesterijen, waar de besmettingskans toch ook groot is, bedroeg dit f. 0.23 per varken.

Het gemiddelde van deze drie cijfers bedraagt f. 0.41. Voor de huidige omstandigheden is door ons een bedrag van f. 0.80 voor veeartskosten gerekend. Voor een zoug is het dubbele gerekend.

7. Uitvalliers.

De Onderlinge Varkensverzekeringsmaatschappijen te Rheden en Zelhem hieven in 1941 als premie 10 cent per week.

De uitbetaling kan gemiddeld gesteld worden op 90% van de marktwaarde van een soortgelijk gezond varken; 10% van de schade is dus door de premie niet gedekt.

De werkelijke kosten per varken-week bedroegen dus  $\frac{10}{9} \times 10$  cent = 11 cent.

Volgens de becijferingen van den Heer van Langeraad bedroeg het in 1938 1.48 cent per dag of per varken-week  $7 \times 1.48$  cent = 10.4 cent.

In verband met de verhooging van de varkensprijzen is dit bedrag door ons verhoogd tot 15 cent; dan wordt het per varken-jaar f. 7.80.

Uit cijfers van de selectiemesterijen blijkt, dat het percentage uitvalliers wegens ziekte en sterfte ongeveer  $3\frac{1}{2}\%$  bedraagt. Neemt men aan, dat deze uitvalliers gemiddeld nog 20% van de waarde opbrengen, dan wordt de berekening:

$\frac{3.5}{100} \times \frac{80}{100} \times \frac{25 + 170}{2} = f. 2.73$ , over 190 dagen, nl. de periode welke noodig is om het varken te laten groeien van 14 tot 125 kg (Hierbij is de waarde van het varken aan het begin van de mestperiode op f. 25.- en aan het einde op f. 170.- gesteld).

Per varken-jaar wordt dit  $\frac{360}{190} \times f. 2.73 = f. 5.17$

Het gemiddelde van deze drie berekeningen wordt dan f. 6.90 per varken-jaar. Van dit bedrag is bij de kostprijsberekening uitgegaan.

8. Afleveringskosten.

Bij een tiental bedrijven was in de boekhouding iets te vinden over het rijloon naar de afleveringsplaats. Dit bedroeg gemiddeld f. 0.70 per varken. In verband met huidige moeilijkheden van het vervoer en de loonsverhoging zal het rijloon zeker gestegen zijn. Bij gebrek aan juiste gegevens is verondersteld dat dit bedrag thans f. 2.- bedraagt.

9. Commissieloon voor den handelaar.

Dit bedraagt  $1\frac{1}{2}\%$  van den prijs door den boer te betalen.

10. Omzetbelasting.

Deze bedraagt 1% door den boer te betalen.

11. Rente.

De rente van het bedrijfskapitaal wordt gesteld op 4% per jaar. Eenvoudigheids-halve wordt aangenomen, dat de vastlegging van het bedrijfskapitaal in een varken volgens een rechtlijnig verband met de levensduur plaats vindt.

De formule wordt dan:

$$\frac{\text{Aanvangsbedrag} + \text{eindbedrag}}{2} \times \frac{\text{aantal dagen}}{365} \times \frac{4}{100}$$

12. Voer.

In bijlage II zijn de voederkosten per varken berekend. Hierbij is uitgegaan van de veronderstelling, dat de varkens vrijwel uitsluitend met krachtvoer worden gemest.

Het is echter mogelijk dat tevens gebruik wordt gemaakt van een beperkte hoeveelheid ruwvoer in den vorm van aardappelen en/of voederbieten.

Vooral op de gemengde bedrijven, waar men dit ruwvoer zelf verbouwt, zal dit plaats hebben.

In een dergelijk geval wordt de berekening van den kostprijs van het varkensvleesch enigszins anders. De voederkosten worden gewijzigd, de mestperiode wordt enigszins verlengd, het afslachtingspercentage iets verhoogd.

Het is mogelijk om bij vervanging van een gedeelte van het toegewezen krachtvoer door ruwvoer, een kostprijsberekening op te zetten. Theoretisch moet men daarbij tot ongeveer hetzelfde resultaat komen, n.l. dezelfde prijs per kg. geslacht gewicht.

Bij de huidige prijspolitiek, waarbij de prijzen van de diverse voederartikelen, ook de (maximum)-prijzen van voeraardappelen en voederbieten, op de voederwaarde worden afgestemd, zal het immers geen verschil maken met welk voeder men mest.

(Hierbij wordt verondersteld, dat de maximumprijs van voeraardappelen en voederbieten bij verkoop werkelijk wordt verkregen, hetgeen zeker het geval zal zijn zoolang er nog geen voer in overvloed aanwezig is).

Zal deze prijspolitiek theoretisch dus tot ongeveer hetzelfde resultaat moeten leiden, in werkelijkheid zal waarschijnlijk het voeren van ruwvoer onvoordeeliger zijn. De aardappelen (en bieten) moeten, voor het mesten van varkens, immers gekookt of gestoomd worden, hetgeen tamelijk veel kosten met zich meebrengt; de mestperiode duurt langer waardoor verschillende kosten (stalling, arbeidsloon etc.) verhoogd worden; het afslachtingspercentage is hoger. Bovendien moet het ruwvoederrantsoen worden aangevuld met eiwitrijker, duurder krachtvoer. Bij de kostprijsberekening is door ons daarom uitgegaan van de veronderstelling, dat uitsluitend is gemest met krachtvoer.

Naderhand is bekend geworden welke prijzen waarschijnlijk zullen worden vastgesteld voor de ruwvoedermiddelen. In bijlage III is de kostprijs voor het varkensvleesch berekend bij een gedeeltelijke vervanging van het meelvoer door gekookte of gestoomde aardappelen.

13. Ondernemersloon.

Onder ondernemersloon wordt verstaan, het bedrag, dat den ondernemer redelijkerwijze toekomt boven de vergoeding voor eigen handenarbeid tegen den norm van een landarbeidersloon. Het ondernemersloon moet verband houden met de prestatie als ondernemer. Waarschijnlijk is een van de beste maatstaven om de ondernemersprestatie in verschillende takken van productie te vergelijken met de totale hoeveelheid aangewende kosten. Het ondernemersloon kan dan als een percentage van de totale kosten worden uitgedrukt. Het komt de Commissie redelijk voor den prijs 20% boven de berekende kosten vast te stellen (Voor het fokken van biggen verhoogd met 10% fokkerspremie.).

Onder deze kosten zijn alleen de door den mester toegevoegde kosten begrepen. Derhalve niet de waarde van de big, daarbij de berekening van den kostprijs van de biggen reeds een ondernemersloon voor den fokker is ingecalculceerd. Dit ondernemersloon is ook verdisconteerd in den aankoopprijs.

14. De mestperiode.

Uit een groot aantal gegevens van de selectiemesterijen uit normale jaren (toen voldoende krachtvoer beschikbaar was) blijkt, dat de periode nodig, om de varkens te mesten van 14 tot 125 kg ongeveer 190 dagen bedraagt, terwijl ongeveer 210 dagen nodig zijn om het varken te brengen van 14 tot 140 kg. Deze cijfers zijn in overeenstemming met verschillende praktijkwaarnemingen. Ook de Commissie acht deze juist.

15. Afslachtingspercentage.

De gegevens van de selectiemesterijen doen zien, dat dit voor varkens van 125 kg levend gewicht 20.7% bedroeg (nuchter afgeleverd). Door ons is voor varkens van 125 kg een afslachtingspercentage aangenomen van 21% en van 140 kg levend gewicht van 20%. Er is hierbij dus uitgegaan van de veronderstelling, dat de varkens vrijwel uitsluitend met krachtvoer zijn gemest.

In dit verband wordt er op gewezen, dat de kostprijs per kg. levend gewicht bij gebruik van veel ruwvoer lager zal moeten zijn, om dezelfde kostprijs per kg geslacht gewicht te verkrijgen, dan bij het mosten van vrijwel uitsluitend krachtvoer. Uit cijfers van het Bedrijfschap voor Vee en Vleesch bleek het afslechtingspercentage in 1943 te bedragen 24.0 resp. 24 $\frac{1}{2}$ % voor varkens van 125 resp. 140 kg levend gewicht (toen veel ruwvoer werd gebruikt).

B.I.

OVERZICHT VAN DE KOSTEN IN GULDENS VAN VARKENSVLEESCH BIJ MESTEN VAN EEN BIG VAN 14 KG TOT EEN GEWICHT VAN:

A. bij den officieele biggenprijs.

In de tekst toegelicht onder No.	Kosten-elementen	125 kg	140 kg.
1	Biggenprijs	31.50	31.50
2	Stalling	2.64	2.92
3	Inventaris	0.40	0.44
4	Arbeidsloon	7.39	8.17
5	Strooisel	-	-
6	Vecarts	0.80	0.80
7	Uitvallers	3.64	4.03
8	Afleveringskosten	2.-	2.-
12	Voer	<u>82.50</u>	<u>97.50</u>
	Totaal	130.87	147.36
11	Rente	<u>1.70</u>	<u>2.06</u>
		132.57	149.42
13	Ondernemersloon	<u>20.21</u>	<u>28.59</u>
		152.78	173.01
9	Commissieloon	2.29	2.60
10	Omzetbelasting	<u>1.53</u>	<u>1.73</u>
		156.60	177.34
	<u>Kostprijs per kg levend gewicht</u>	1.25	1.27
	<u>Kostprijs per kg geslacht gewicht</u>	1.58	1.59
	Bij een verschil in biggenprijs van f. 1.-		
	verandert de kostprijs van varkensvleesch		
	per kg. <u>levend gewicht</u>	0.0035	
	per kg <u>geslacht gewicht</u>	0.01	

B. Bij den kostprijs der biggen (met 30% ondernemersloon):

		125 kg	140 kg.
1	Biggenprijs	22.-	22.-
2	Stalling	2.64	2.92
3	Inventaris	0.40	0.44
4	Arbeidsloon	7.39	8.17
5	Strooisel	-	-
6	Vecarts	0.80	0.80
7	Uitvallers	3.64	4.03
8	Afleveringskosten	2.-	2.-
12	Voer	<u>82.50</u>	<u>97.50</u>
	Totaal	121.37	137.86
11	Rente	<u>1.49</u>	<u>1.84</u>
		122.86	139.70
13	Ondernemersloon	<u>20.21</u>	<u>23.59</u>
		143.07	163.29
9	Commissieloon	2.15	2.45
10	Omzetbelasting	<u>1.43</u>	<u>1.64</u>
		146.65	167.38
	<u>Kostprijs per kg levend gewicht</u>	1.17	1.19
	<u>Kostprijs per kg geslacht gewicht</u>	1.48	1.49

**SAMENVATTING.**

De kostprijs van biggen van 7 weken oud, welke ongeveer 14 kg zullen wegen, wordt door ons becijferd op f. 16.85. Met een ondernemersloon van 20% en een fokkerspremie van 10% wordt dit 22 gulden. Dit is aanzienlijk lager dan de officieel vastgestelde prijs van f. 2.25 per kg, waarbij de prijs van deze biggen f. 31.50 bedraagt.

Bij de berekening van den kostprijs van verkensvloesch is door ons uitgegaan zowel van den door ons berekenden kostprijs van de biggen als van den officieelen marktprijs.

Verschillende kostelementen staan in verband met de mestperiode, terwijl deze mestperiode bepaald wordt door de methode van voeren.

Er is door ons uitgegaan van de veronderstelling, dat vrijwel uitsluitend met het toegewezen varkensmeel zal worden gemest. Dit zal waarschijnlijk het voordeligst zijn. Bij gebruik van ruwvoer worden niet alleen de kosten hooger, (ruwvoederprijs eveneens afgestemd op de voederwaarde; aardappelen en/of bieten moeten voor varkens worden gekookt of gestoomd) maar ook de mestperiode wordt daardoor verlengd en het afslachtingspercentage hooger. (wil men met ruwvoer dezelfde kostprijs per kg geslacht gewicht bereiken als met krachtvoer, dan zal de kostprijs per kg levend gewicht lager moeten zijn dan door ons is berekend).

De berekeningen geven tenslotte het volgende resultaat:

A. Bij de officieelen marktprijs der biggen  
(f. 2.25 per kg)

B. Bij de kostprijs van de biggen (met 20% ondernemersloon en 10% fokkerspremie):

	Levend gewicht	
	125 kg	140 kg
Kostprijs per kg levend gewicht	A f. 1.25	f. 1.27
	B " 1.17	" 1.19
Kostprijs per kg geslacht gewicht	A " 1.58	" 1.59
	B " 1.48	" 1.49

Wanneer de helft van het toegewezen varkensmeel door gestoomde of gekookte aardappelen wordt vervangen, krijgt men de volgende cijfers  
(bij de waarschijnlijk geldende voeraardappelprijs van f. 3.- per 100 kg.):

	Levend gewicht	
	125 kg	140 kg
Kostprijs per kg levend gewicht	A f. 1.24	f. 1.25
	B " 1.16	" 1.18
Kostprijs per kg geslacht gewicht	A " 1.63	" 1.62
	B " 1.52	" 1.53

Den Haag 4. October 1945.

L. B. I.

Kostprijs biggen.

Bij de berekening van den kostprijs van de biggen is uitgegaan van de volgende veronderstellingen:

- a. de biggen worden groot gebracht door een volwassen zeug van + 200 kg.
- b. de zeug brengt gemiddeld over de geheele productieperiode per jaar 2 toemen van 7 biggen groot.
- c. de waarde op het moment waarop zij dekrijp is, wordt gelijk gesteld aan haar waarde als slachtdier. Met andere woorden aanvankelijk stijgt de waarde van het dier om aan het eind der productieperiode gedaald te zijn tot het niveau aan het begin der productie-cyclus.  
Waardevermeerdering of- vermindering wordt hierdoor uitgeschakeld.
- d. naast een hoeveelheid ruwvoer ontvangt de zeug een bepaalde hoeveelheid krachtvoer waarvan de prijs is aangenomen op f. 20.- per 100 kg.

Er kunnen twee gevallen als uitersten worden onderscheiden, nl. de periode van dracht en zoogen valt:

1. in den zomer
2. in den winter.

In den zomer kan naast het krachtvoer het ruwvoer gegeven worden in den vorm van gras, door de zeug in de weide te laten loopen of door op stal versch gras toe te dienen. In den winter kan het ruwvoer b.v. worden verstrekt als voederbieten met eenig gehakseld hooi, gemalen lucernehooi, stroo of kaf.

De voederrekening wordt dan :

## A. Zomervoeding

## B. Wintervoeding

3 weken gust )  
12 weken dracht ) zw. 1.6.

$\frac{1}{2}$ kg. krachtvoer = 0.38 zw. = f. 0.10	$\frac{1}{2}$ kg. krachtvoer = 0.38 zw = f. 0.10
10 kg. gras = 1.20 " = " 0.12	10 kg. bieten = 0.90 " = " 0.12
	1 kg. hooi = 0.31 " = " 0.05
f. 0.22	f. 0.27

15 weken = 105 dagen

105 x f. 0.22 = f. 23.10

105 x f. 0.27 = f. 28.35

4 weken dracht zw. 2.00

1 kg. krachtvoer = 0.76 zw. = f. 0.20	1 kg. krachtvoer = 0.76 zw = f. 0.20
10 kg. gras = 1.20 " = " 0.12	10 kg. bieten = 0.90 " = " 0.12
	1 kg. hooi = 0.31 " = " 0.05
f. 0.32	f. 0.37

4 weken = 28 dagen

28 x f. 0.32 = 8.96

28 x f. 0.37 = f. 10.36

7 biggen zoogend zw. 3.75

3.5 kg. krachtvoer = 2.66 zw = f. 0.70	3.5 kg. krachtvoer = 2.66 zw = f. 0.70
10 kg. gras = 1.20 " = " 0.12	10 kg. bieten = 0.90 " = " 0.12
	1 kg. hooi = 0.31 " = " 0.05
f. 0.82	f. 0.87

L.E.I.



7 weken = 50 dagen

50 x f. 0.82 = f. 41.-

50 x f. 0.87 = f. 43.50

Totaal voederkosten

f. 23.10 + f. 8.96 + f. 41.- = f. 73.06      f. 28.35 + f. 10.36 + f. 43.50 = f. 82.21

Gemiddeld f. 78.-

De totaalrekening wordt dan per half jaar ( 7 biggen):

Dekkosten etc.	f. 7.-
Voederkosten	" 78.-
Arbeidsloon (2 x zooveel als het loon voor mestvarkens)	" 14.-
Stalling (idem)	" 5.-
Inventaris (idem)	" 0.75
Veearts	" 1.60
Sterfte- <u>risico</u> zeug	" 5.-
Rente zeug ( $\frac{1}{2}$ x f. 250.- x 0.04)	" 5.-
Rente bedrijfsmiddelen	" 1.16
Kosten per 7 biggen (zonder ondernemersloon)	f. 117.51
Per big van 7 weken (14 kg)	f. 16.80

Bij aankoop om te mesten komen hier nog wat onkosten bij.

Wordt verderop van den thans vastgestelden prijs van f. 2.25 per kg uitgegaan, d.i. per big 14 x f. 2.25 = f. 31.50, dan zou er een redelijke marge blijven aan ondernemersloon.

Daar het uiteraard mogelijk is dat de officiële biggenprijs verandert, is in onze eindberekening nagegaan welke invloed een verandering van den biggenprijs van f. 1.- op den prijs per kg. geslacht gewicht uitoefent.

Bij berekening B is uitgegaan van den kostprijs van de biggen vermeerderd met 20% ondernemersloon en 10% fokkerspremie.

## VOEDERKOSTEN.

De samenstelling van het voor het mesten van varkens toegewezen voeder wordt voortdurend enigszins gewijzigd in verband met de beschikbare producten. De prijzen van deze producten zijn, voor voederdoeleinden, afgestemd op de veeverderwaarde. Het maakt dus, wat den prijs betreft, betrekkelijk weinig uit hoe de samenstelling van het varkensmeel precies is. Dit varkensmeel bestaat voor + 70% uit granen en 30% graanafvallen (grint, zemelen, gerstevoermeel, havermoutafvalmeel eventueel aangevuld met gerstemeel).

De prijs van de granen, (tarwe, rogge, gerst, sorgho) bedraagt, voor veevoederdoeleinden, f. 18.-, van erwten f. 18,25, van boonen f. 18.- per 100 kg. De prijs van de afvalproducten is vanzelfsprekend lager en bedraagt: tarwezemelen f. 11.-, tarwegrint f. 11.-, havermoutafvalmeel f. 9.50, gerstevoermeel f. 12.50 per 100 kg.

De prijs van het varkensmeel wordt hoger i.v.m. de kosten voor malen, mengen, vervoer enz. Aan de hand van gegevens ons verstrekt door enkele Landbouwcoöperaties is hiervoor aangenomen:

malen f. 0.70, mengen f. 0.35, vervoer f. 0.50, handelsmarge f. 1.-, alles per 100 kg.

Een meel van de volgende samenstelling (volgens instructie aan de mengvoederfabrikanten Juli 1945) kost dus ongeveer:

71 gerstemeel	=	$\frac{71}{100} \times (18 + 0.70)$	=	13.28	(f. 0.70 per 100 kg malen)
29 tarwegrint	=	$\frac{29}{100} \times 11$	=	3.19	
mengen	=		=	0.35	
vervoer	=		=	0.50	
handelsmarge	=		=	<u>1.00</u>	

100 kg varkensmeel loco-boerderij 18.32

Dit meel bevat + 90 V.E. per 100 kg  
per V.E. = f. 0.20

Samenstelling volgens instructie 29 Augustus 1945:

20 gemalen sorghozaad	=	$\frac{20}{100} \times (18 + 0.70)$	=	3.74
50 gerstemeel	=	$\frac{50}{100} \times (18 + 0.70)$	=	9.35
30 gerstevoermeel	=	$\frac{30}{100} \times 12.50$	=	3.75
mengen	=		=	0.35
vervoer	=		=	0.50
handelsmarge	=		=	<u>1.00</u>

100 kg varkensmeel loco-boerderij 18.69

Dit meel bevat + 94 V.E. per 100 kg  
per V.E. = f. 0.20

Ook wanneer de mengvoederfabrikant in de samenstelling van het varkensmeel, in overeenstemming met de instructies, veranderingen aanbrengt, komt men toch tolkens op + f. 0.20 per V.E.

a. Volgens gegevens van selectiemesterijen (over de jaren 1933-'38, betreffende 1600 varkens) heeft een varken, om te groeien van + 21 tot + 125 kg per kg gewichtsvermeerdering + 3.75 V.E. nodig. Om een varken van 14 op 21 kg te brengen zijn minder (+ 3), om het van 125 tot 140 kg te mosten zijn meer (+ 5) V.E. per kg gewichtsvermeerdering nodig.

Voor een varken van 125 kg zijn dus gebruikt:

$$(21 - 14) \times 3 + (125 - 21) \times 3.75 = 411 \text{ V.E.}; \text{ voor een varken van 140 kg}$$
$$(21 - 14) \times 3 + (125 - 21) \times 3.75 + (140 - 125) \times 5 = 486 \text{ V.E.}$$

De voederkosten bedragen dus volgens deze berekening:

$$411 \times f. 0.20 = f. 82.20, \text{ resp. } 486 \times f. 0.20 = f. 97.20$$

b. Bij een berekening van het Hoofdbedrijfschap voor Akkerbouwproducten werd onlangs uitgegaan van de veronderstelling, dat er van een mengvoer, van betere samenstelling dan het toegewezen varkensvoer, 415 kg nodig zou zijn voor een varken van 125 kg en 490 kg voor een varken van 140 kg.

De prijs van dit voer zal ongeveer f. 20.- per 100 kg bedragen.

In dit geval worden de voederkosten:

$$4.15 \times f. 20.- = f. 83.-$$
$$\text{resp. } 4.90 \times f. 20.- = f. 98.-$$

De voederkosten, als gemiddelde van berekening a. en b., bedragen dus f. 82.60 resp. f. 97.60.

Er was ons medegedecld, dat de prijzen van de ruwvoedermiddelen evenals die van het krachtvoer, zouden worden afgestemd op de voederwaarde waarbij de graanprijs als basis zou dienen.

Uitgaande van deze veronderstelling, is door ons den kostprijs van varkensvleesch berekend bij uitsluitend gebruik van het toegewezen varkensmeel.

Dit zou dan de goedkoopste mestmethode zijn.

Naderhand bleek ons echter, dat de prijs van voeraardappelen waarschijnlijk zal worden vastgesteld op f. 3.- à f. 3.10 per 100 kg.

Wij hebben daarom nogeens den kostprijs berekend uitgaande van de volgende veronderstellingen:

- a. de helft van het varkensmeel wordt vervangen door gestoomde aardappelen;
- b. de prijs van de voeraardappelen bedraagt f. 3.- per 100 kg. af-beerderij;
- c. de kosten van stoomen, inkuilen etc. bedragen f.1.50 per 100 kg.;
- d. de mestperiode wordt verlengd met 15 dagen;
- e. het afslachtingspercentage wordt verhoogd met 3% (d.w.z. nog + 1% lager dan in 1943);
- f. het varkensmeel ter aanvulling van de aardappelen moet iets eiwitrijker zijn; de prijs hiervan is + f. 1.- per 100 kg. hooger dan van het toegewezen meelvoer.

Kostprijsberekening bij de veronderstelling, dat de helft van het krachtvoer is vervangen door aardappelen.

I. Voederrekening.

	Varkens gemest tot	125 kg	140 kg
Volgens berekening a. bijlage II nodig in V.E.		411	486
de helft in den vorm van krachtvoer à f. 0.21 per V.E.		f. 43.16	f. 51.03
de helft in den vorm van aardappelen (100 kg aardappelen = 26 V.E.)			
$\frac{411}{2} \times \frac{100}{26} = 790$ kg à f. 4.50 (gestoomd)		" 35.55	
$\frac{486}{2} \times \frac{100}{26} = 935$ " " " "			" 42.08
	Totaal	f. 78.71	f. 93.11
Volgens berekening b. bijlage II nodig krachtvoer		415	490 kg
de helft in den vorm van krachtvoer à f. 21.- per 100 kg.		f. 43.58	f. 51.45
de helft in den vorm van aardappelen (1 kg. krachtvoer = 4 kg. aardappelen)			
$\frac{415}{2} \times 4 = 830$ kg à f. 4.50 (gestoomd)		" 37.35	
$\frac{490}{2} \times 4 = 980$ " " " "			" 44.10
	Totaal	f. 80.93	f. 95.55
Het gemiddelde van beide berekeningen bedraagt		f. 79.82	f. 94.33

II

De kosten welke in verband staan met de mestperiode, bedragen per varken-jaar: stalling f. 5.-, inventaris f. 0.75, arbeidsloon f. 14.-, uitvallers f. 6.90, totaal f. 26.65.

Bij een verlenging van de mestperiode met 15 dagen worden deze posten dus verhoogd met  $\frac{15}{360} \times f. 26.65 = f. 1.11$ .

Varkens gemest tot	125 kg.	140 kg.
De totaal-rekening wordt dus verlaagd met (f. 82.50 - 79.82) resp. (97.50 - 94.33) = en verhoogd met	f. 2.68 " 1.11	f. 3.17 " 1.11
verlaging	f. 1.57	f. 2.06
rente hiervoor	" 0.02	" 0.03
ondernemersloon	f. 1.59 " 0.32	f. 2.09 " 0.42
commissieloon	f. 1.91 " 0.03	f. 2.51 " 0.04
omzetbelasting	" 0.02	" 0.03
	f. 1.96	f. 2.58
A. Bij de marktprijs der biggen à f.2.25 per kg wordt de totaal-rekening dan	125 kg f. 154.64	140 kg f. 174.97
Kostprijs <u>per kg. levend gewicht</u>	" 1.24	" 1.25
Kostprijs <u>per kg geslacht gewicht</u>	" 1.63	" 1.62
B. Bij de kostprijs der biggen wordt de totaal-rekening	f. 144.69	f. 164.81
Kostprijs <u>per kg levend gewicht</u>	" 1.16	" 1.18
Kostprijs <u>per kg geslacht gewicht</u>	" 1.52	" 1.53

Uit deze berekening volgt dus, dat de kostprijs per kg levend gewicht + 1 cent lager en de kostprijs per kg geslacht gewicht enkele centen hooger wordt dan bij uitsluitend gebruik van het toegewezen varkensmeel werd berekend. Uiteraard geldt dit alleen voor die bedrijven welke de aardappelen zelf verbouwen.

Bij aankoop van voeraardappelen, waardoor de prijs verhoogd wordt met handelsmarges en vervoerskosten, wordt het vervangen van varkensmeel door aardappelen in ieder geval onvoordeeliger.

Wanneer minder dan de helft van het varkensmeel wordt vervangen door aardappelen wordt het verschil in kostprijs nog kleiner.